

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 50 • Maribor, sobota, dne 4. junija 1938 • Leto XIII

Koncentracija demokracije

V Jugoslaviji je danes demokratičen življenjski najbolj napreden in najbolj nacionalen. V pravi demokraciji edino lahko pridejo do veljave razna naziranja in ideologije. Tudi one, ki s saniranjem razmer ali napredkom bistveno nimajo nič opraviti in so prej podobna športni, kakor resni politiki.

Napredek, nacionalni napredek, kakor to svojo misel nekateri imenujejo, ni v posameznih fiksnih (namišljenih) idejah in raznih podobnih pojavih, ampak v demokraciji, ki vse te stvari razčisti, izkristalizira in dovede do naravnega rezultata, ki ga imenujemo razvoj ali napredek.

V demokraciji se vrši razčiščevanje med realnimi problemi in plevami, to je, med resnimi postranskimi pojavi, ki demokracijo ovirajo ali celo zadržujejo pri delu za napredek.

Povdarjanje »nacionalnega« napredka je pri nas popolnoma nepotrebno, ker smo itak v tem zmislu enotna država, kateri danes nihče ne oporeka. Za takimi izrazi se pa pogostoma skriva druga namera, ki se z demokracijo ne vjema. Tudi mnoge druge inicijative glede zedinjenja demokratičnih sil so prav zaradi tega prepovršne, v kolikor se ne naslonijo na temelj, izključno na demokracijo samo, ampak hočejo reševati notranjepolitične probleme po starih, za današnjo dobo obrabljenih geslih.

Taka pristranska gesla, ki ne označujejo po svojem bistvu sporazuma v demokraciji, ker je današnja doba doba socialnih bojov in sporazumov, ne morejo nikdar vesti do združenja naprednih sil. Današnja doba zahteva sodelovanje. Koristno sodelovanje je pa istotako mogoče le v pravi, to je, nesebični demokraciji.

Marsikdo ne ve, kaj je demokracija. Navadno mislijo ljudje, da je demokracija večinsko odločevanje. To pa ni resnica. Če večina terorizira manjšino, je prav tako diktatura, kakor če posamezni absolutist ali režim vlada brez naroda. **Prava demokracija je medsebojno lojalno prefehtanje vseh vprašanj in njih odobritev v taki obliki, da je čim pravičnejša celoti kot socialni družbi.** To je tudi edino pravi napredek.

Združenje demokratičnih sil je zaradi tega mogoče le na tem principu demokracije. Le ta princip je konstruktiven in ker je konstruktiven že princip sam, ga mora tudi (v naši državi) vsa opozicija predvsem osvojiti, če hoče koristiti napredku in sicer brez drugih priveskov.

Socialisti Jugoslavije smo odločno tega mnenja. Če ga ponovno povdarimo, storimo to zaradi tega, ker vemo, da drugega izhoda ni in želimo, da postane opozicija v vseh svojih delih konstruktivna (gradeča). Tako konstruktivno akcijo bomo zagovarjali in hočemo podporati tudi socialisti, ker smo za napredek, ki je odvisen absolutno od demokratičnega sporazuma.

Kdo pa naj bo še nasprotnik takega sporazuma?

Zasedanje odbora Socialistične internacionale v Bruslju

V Bruslju zaseda izvršni odbor Socialistične delavske internacionale. Posvetovanje je v zvezi s političnim položajem v Srednji Evropi.

Obveščamo naše naročnike, da tokova številka »Delavske Politike« zaradi praznika ne izide.

Pozdrav bratski čehoslovaški socialni demokraciji

ob 60 letnici ustanovitve stranke

Binkoštno praznike slavi čehoslovaška socialna demokracija 60 letnico ustanovitve svoje eminentno važne politične stranke. Važne za Čehoslovaško in za svetovni proletarijat, katere aktivnost in realnost lahko služi vsemu proletarijatu in kulturnemu napredku sploh.

Čehoslovaška je otok kulture in demokracije v srednji Evropi. Eminentna je zasluga bratske čehoslovaške socialne demokracije, da je ohranila Čehoslovaška republika svobodo in demokracijo in da je v stanu z uspehom se upirati nevarnemu razkroju tudi ob najbolj trdi preizkušnji. Sad je to šestdesetletnega kulturnega in političnega dela, realnega dela, konstruktivnosti in prevzema velike odgovornosti, ki jo stranka prevzema za svoje delo nad narodom in v vladi.

Z aktivnim delovanjem je stranka priborila delavstvu mnogo mnogo socialnih pravic na eni strani, na drugi strani pa je znala ščititi te pravice in politično enakopravnost delavstva pred reakcijo, ki danes po vsem svetu grozi delavskemu razredu.

Razmah čehoslovaške stranke se je jako poživil po sprejetju bruskega narodnostnega programa 1903, ko se je bivša avstrijska socialna demokracija

organizirala po narodnostih. Strankin kongres je uvidel, da pomeni individualizacija delavskega političnega gibanja po narodnostih le korist splošnemu razrednemu gibanju.

Tudi čehoslovaška socialna demokratična stranka je imela trde boje in težko delo. V njenih vrstah pa smo videli odlične delavce. Sam pokojni predsednik republike dr. T. G. Masaryk je bil soustanovitelj glasila stranke »Pravo lidu«. In mnogo mnogo drugih inteligentov in delavcev je z idealno ljubeznijo žrtvovalo svoje življenje za razvoj in ideale stranke, kakor še danes.

Marsikdo se je čudil taktiki čehoslovaških sodrugov. Kakor pa uspehi stranke kažejo, je stranka na pravi poti, ker je vedno ofenzivna v izvojevanju delavske enakopravnosti in v obrambi izvojevanih pravic. Stranka je aktivna in sprejema odgovornost za svojo politiko in svoja dejanja pred sodrugji cele države. To je njena sila.

Veliki Masaryk je bil učitelj nepokvarjene demokracije, socialne čutnosti in humanosti. Tudi socialni demokrati so v minulih letih razvijali in razvijajo še danes z neugnano marljivostjo princip demokracije. Naravnost čuditi se

moramo tudi veličine čehoslovaških političnih, kulturnih, strokovnih, športnih, gospodarskih organizacij in ogromnemu knjižnemu in časopisnemu tisku, ki je v državi največja sila voditelj javnega mnenja. To se izraža zlasti v tem, da je na Čehoslovaškem nad 95 odstotkov prebivalstva prepojenega z demokratično, socialno in napredno miselnostjo. V mnogočem torej preveva tudi meščanske stranke idealna Masarykova demokracija in socialnost.

Splošna psihoza na Čehoslovaškem je gotovo v največji meri sad resnega dela naše bratske čehoslovaške socialne demokracije.

S ponosom, dragi sodrugji, zremo na vaše neumorno delo in uspehe v prid proletarijatu. Smatramo Vas za apostole realnega boja za socialne pravice in politično svobodo delavstva na ogroženem otoku v srednji Evropi, s katerega naj zasije zlato solnce svobode po vsej Evropi in po vsem svetu.

Sprejmite naše pozdrave ob svojem jubileju, ki je obenem naš jubilej, z zaupanjem, da ga slavimo z Vami tudi mi, ter da se hočemo z Vami bojevati za demokracijo in svobodo kulturnega človeka.

Družnost!

Kdo je krv draginje?

Krivda za draginjo se preveč vali na kartele, je rekel trgovinski minister.

Trgovinski minister dr. Vrbanec je utemeljeval letošnji proračun v finančnem odboru ter se dotaknil tudi naših kartelov. V državi je okoli 3000 industrijskih podjetij in 78 (prijavljenih) kartelov. Pri vseh kartelih je prijavičenih le 345 podjetij. Največ so kartelizirane kemična industrija, papirna in kartonska ter kovinska. Zato se prav za prav po krivici vali krivda za visoke cene industrijskih izdelkov na kartele.

Tako minister. Mi vemo, da nedvomno obstojajo tihi dogovori ali tajni karteli, ki vplivajo na cene industrijskih izdelkov (recimo papirni kartel). Mogoče je pa tudi, da **inozemski karteli diktirajo cene v državi** z moralnimi in gospodarskimi represalijami, kar kapitalizem vse prav dobro razume in zna.

Za nas je merodajno, da se dela ob **nizkih produkcijskih stroških** skoraj povsod z velikimi dobički. Nihče ne kontrolira teh stroškov in ne dobičkov, kar bi bilo za nadziranje prijavljenih in neprijavljenih kartelov nujno potrebno. — Danes v tem oziru ni nobene direktne kontrole.

Razumljivo je, da je inozemsko blago paritetno s cenami zunaj, ni pa razumljivo, da v državi, kjer se mnogo bolj izkorišča delavstvo in so surovine in naravne sile cenejše, ne bi mogle odgovarjati cene socialnim razmeram bolje kakor odgovarjajo.

In tu igrajo tihi dogovori in apetit po visokih cenah nedvomno precejšnjo vlogo.

Socialistični zborovanji v Tuzli in Zenici

Minuli petek je došlo delavstvo iz Tuzle, Kreka in okolice, da prisostvuje v jako velikem številu v dvorani in vrtu hotela »Union« javnemu političnemu zborovanju, ki so ga socialisti sklicali. Zborovanju je predsedoval s. Jozo Jurič in referent je bil s. dr. Živko Topalović. Zborovalci so z izrednim zanimanjem poslušali izvajanja s. Topalovića o stališču socialistov do notranjepolitičnega položaja in o politiki, ki se ob teh razmerah vsiljuje vsemu delavskemu razredu. Posebej se je govornik bavil s poziciji razbijanja in cepljenja delavskih strokovnih organizacij, ki ga uvajajo meščanske stranke. Izvajanja s. Topalovića so navzoči neprenehoma odobravali.

Enako zborovanje se je vršilo minulo nedeljo v novem pomembnem industrijskem centru v Zenici. Kljub nasprotni agitaciji, ki so jo vršili nasprotniki, na žalost tudi oni iz enega dela meščanske opozicije, je bila velika dvorana delavskega doma do kraja polna meščanov in delavcev. Zlasti je bilo mnogo delavcev muslimanov. Tudi tukaj so bila izvajanja s. Topalovića sprejeta z največjim odobravanjem. V zaključni besedi je s. Mato Marić izrekel zahvalo udeležencem. To zborovanje je pokazalo, da se težke neprilike v Zenici, ki jih je imelo delavstvo v minulemu letu, jako naglo izboljšujejo.

Novi prestopi v JRZ. Iz Šibenika se poroča, da je tamkajšnja organizacija JNS v celoti prestopila v JRZ. JNSarjev v Šibeniku je ravno dva ducata. — Vsi v Beogradu stanujoči ruski emigranti so imeli shod, na katerem so sklenili, da vstopijo v JRZ.

Vojna na Kitajskem

Zračna bitka pri Hankau

Prejšnji torek se je vršila pri Hankau ljuta zračna bitka ob sodelovanju 50 japonskih in 50 kitajskih letal. V bitki je bilo sestreljenih 15 japonskih letal in 2 kitajski. Med japonskimi letali so bili 3 bombniki sestreljeni.

Po nepričakovanih porazih se je začel režim na japonskem majati ter so ga za silo izpopolnili z novimi fašističnimi vplivi. Odredili so izkrcavanje novih čet na južnem Kitajskem.

Na lunghajski fronti se boji nadaljujejo, ko so dobili Japonci ojačenje in rešili generala Dojharija obkolitve.

Pričakujejo, da pride ob lunghajski železnici do nove hude bitke. Japonce povsod ovirajo četniški boji, ki se za njih hrptom razvijajo. Ob železnici zbirajo Kitajci močno vojsko.

Dunav — podaljšana cesta v Orient

Z združitvijo Avstrije je Nemčija pridobila velik kos proti Dunavu v Orient, odkoder dobiva surovine ter izvaža tja industrijske izdelke. Iz tega razloga ima Nemčija precej povoda, da odpove in razveljavi pogodbo o nevtralizaciji Dunava. Dunav je že zvezan z Renom po kanalu, zveže se še z Bodenskim jezerom in Ulmom. Zvezati pa nameravajo tudi Labo, Odro in Dunav. S temi deli in Dunavom se odpira Nemčiji gospodarska pot v Bolgarijo, Rumunijo, Jugoslavijo, Turčijo, ki je bogata rud, in Ukrajino.

Dunav postane po tem najvažnejša prometna pot srednje Evrope, ki jo naj zaščiti Nemčija. —

Krvava morija na Španskem se nadaljuje

Nacistični načrt se je izjalovil

Nacisti so pripravljali veliko ofenzivo v premeru okoli 100 kilometrov, kjer zbirajo ogromno vojnega in človeškega materiala, da bi prebili bojno črto republikanske vojske, in sicer ob sodelovanju nemško-italijanskih čet. Republikanske čete so se namreč previdno umaknile na nevažnem ozemlju ter se pripravljajo na odpor v ugodnejših pozicijah.

15 francovih letal sestreljenih

V zračnem boju so republikanski avijatiki sestrelili na vzhodni fronti 15 nacističnih letal, od katerih jih je bilo 14 italijanskega izvora, eno pa nemškega.

Angleški protest proti divjaštvu

Francova avijatika je minule dni na-

padla nezavarovano mesto Alicante, kjer je bilo 327 mrtvih in 1050 ranjenih prebivalcev. Angleška vlada je protestirala proti takemu divjaštvu, ki zbuja ogorčenje angleške vlade in vse javnosti.

Vrše se boji dalje na vseh frontah ob velikem odporu republikanskih čet.

Iz angleške demokracije

Za ali proti oboroževanju.

Angleške strokovne organizacije (Trade Unions) so zahtevale jasnost glede oborožitvenega načrta, ki ga je predlagal predsednik vlade Chamberlain. Chamberlain je sprejel voditelja organizacij Valterja Citrineja. Vršilo se je tudi posvetovanje o angleški zunanji politiki, ki so se ga udeležili zunanji minister Halifax, minister Inskip in industrijski vladni svetnik Horace Wilson.

Citrine je izjavil, da strokovne organizacije ne nasprotujejo oboroževanju, boje se pa, da se ne bi nekega dne britska oborožena sila porabljala v prid fašizma proti demokraciji. Očital je Chamberlainu, da je nedavno »slavil«
Mussolinija v spodnji zbornici.

Chamberlain si je dal predložiti zapisnik tiste seje ter je nato izjavil:

»Pooblašcam Vas, da javno poveste, da nisem fašist. Sem demokrat domačega kova.«

V nadaljnji razpravi je še izjavil Chamberlain, da veruje v demokracijo, svobodo govora, svobodo tiska in vse državljanske svoboščine v okviru zakonov. Če se doseže sodelovanje s strokovnimi organizacijami in če pokažejo strokovne organizacije dobro voljo, bo Anglija v dveh ali treh letih tako močna, da ne bo več vojne nevarnosti.

Angleška vlada vpoštevava delavske organizacije ter se je z njimi posvetovala, kako naj izvede svoje načrte proti vojni nevarnosti.

Avstrijske novice

Popotnik, ki je prišel z Dunaja, pripoveduje, da se Dunaj in Avstrija še dolgo ne bosta privadila na nove razmere. V Avstriji je sedaj vse drugače, kakor so ljudje upali in pričakovali. Posebno nezadovoljni so avstrijski nacisti, ki jih je poprej preganjal Šušnik, sedaj jih pa politkajo v stran rajhovski nacisti, ki zasedajo njihova mesta.

Kakor vedno v nerednih razmerah, se je v Avstriji sedaj razpaslo verižništvo. Cene rastejo tako, da je komisar gauleiter Bürckel izdal zoper verižnike posebno okrožnico in jim grozi s koncentracijskim taboriščem. Živahna je kupčija v manufakturnih trgovinah. Ljudje kupujejo volneno in drugo pristno blago, ker se sedaj uvaja blago iz surogatov in umetnih nadomestkov, kakor v času vojne iz kopriv. — Znana avstrijska družba I. G. Farben je predila posebno razstavo blaga iz surogatov, da bi seznanila Dunajčane z novim izumom.

Potovanju v inozemstvo se delajo težave in je treba za potni list razna potrdila, kar traja redno kakih 14 dni, za nearije pa še več. Pri uradih, ki izdajajo potrdila, se ljudje nastavlajo v dolge vrste, kakor za časa vojne.

Časopisi poročajo, da je bil odpuščen vseručilski profesor Otmar Spann, čeprav se je pod Šušnikom zelo izpostavljajal za nacional-socializem.

25 odst. zavodove imovine, praneha obveza zavodov, dokler in v kolikor se razmerje ne izpremeni.

Če je ogrožen svetovni mir, bi bila pasivnost greh

Amerika o miru v Evropi.

Čehoslovaška republika si je z redom doma in svojo iskreno zunanjo miroljubno politiko pridobila v svetu izredno spoštovanje in vpliv. Ta red znotraj so tudi potrdile zadnje občinske volitve in pa hladnokrvna stvarnost in dobrohotnost v sporu s krkonoskimi Nemci in Nemčijo. Ugled je pridobila republikančna stanovitnost, politična zvestoba do zaveznic in stvarna miroljubna mednarodna politika, ki neomajno stremi po demokratičnem sporazumu in sodelovanju med narodi.

Zaraditega se nam ni treba čuditi, če se oglašajo v kritičnem trenutku predstavniki ameriških Zedinjenih držav ter svare pred krvavim sporom, ki bi utegnil nastati med Čehoslovaško in Nemčijo zaradi krkonoskih Nemcev.

Zedinjene države, oziroma predsednik Roosevelt, so pred meseci pozvale evropske demokracije k strnitvi in obrambi demokracije ter mednarodnega prava. Odziva pa niso našle, ker je Anglija zaogovarjala barantaške kompromise svoje sedanje politike od države do države. Zedinjene države so se tedaj desinteresirale na Evropi, razen, če bi bili ogroženi ameriški interesi.

Sedaj pa, ko je nastal spor v čehoslovaški republiki zaradi krkonoskih Nemcev, so Zedinjene države uvidele, da iz tega spora lahko nastane nova svetovna vojna, so se pa oglasile. Državni tajnik Kordell Hull je izjavil, da Zedinjene države z velikim zanimanjem motre dogodke v Evropi z željo, da ostane mirna. Hull je opozoril na Kellogov mirovni pakt, s katerim se vojna kot sredstvo politike zametava. Na tem paktu so sodelovale tudi Zedinjene države ter ga je v Parizu podpisalo 1928 63 evropskih držav, med njimi tudi Nemčija in Čehoslovaška. Pakt, je rekel Hull, je danes še prav tako v veljavi kakor je bil takrat, ko je bil sklenjen.

Ta obveza Zedinjenih držav, ki so vajeni izpolnjevati mednarodne pogodbe, nalađa, da se Zedinjene države zanimajo za Evropo, ker, če nastane vojna v enem delu sveta, se utegne vojni po-

zar razširiti na obsežna ozemlja. Kdo naj predvideva posledice? Ameriško ljudstvo je edino z vsemi narodi, da je stalen in trajen mir potreben povsod. Obenem je Hull pozitivno izjavil, da Zedinjene države ne bi mirno opazovale, če bi si Nemčija hotela osvojiti dele Čehoslovaške.

Čehoslovaška je prav v zadnjem času jasno dokazala pred vsem svetom, da hoče in želi rešiti sporne probleme miroljubno, pošteno in pravično. Želi se oginiti konfliktu in se sporazumeti. Otdod ugled republike na eni strani, na drugi strani so pa podpisane Briand-Kellogevega pakta moralno dolžne odgovarjati za obveze, ki so jih prevzele s podpisom pakta in braniti čehoslovaško republiko ter z njo svetovni mir.

Slika iz Slovenije

Beda šolskih otrok.

Po predavanju prof. Čopiča v Ljubljani le par značilnih števil, čeprav je bilo celo predavanje izborna verna slika razmer pri nas.

V Sloveniji imamo okoli 5 odst. šolskih otrok, ki so brez zajtrka, ponekod pa celo 20 odst. Celih 17 odst. otrok je brez toplega obroka, ponekod sploh ne večerjajo, ker nimajo kaj. Okoli 30 odst. otrok ne dobiva za hrano mleka, pač pa v vinorodnih krajih vino. V Beli Krajini, domeni jetike, je 50 odst. otrok brez kruha. Kaj če bi opisovali stanovanja (ki so na Jesenicah najneprimernejša glede prostornosti), oblačenje in druge razmere. Te razmere postajajo vedno slabše, ker se gospodarstvo slabi in ne goji prav. Odvajajo se iz Slovenije dobra in kapital, zato obubožavanje in nazadovanje.

Doma in po svetu

Narodna strokovna zveza in Jugoras. Pišejo nam: »Slovenec«
poroča, da se NSZ pogaja v Beogradu za vstop v Jugoras. »Slovenec«
tudi prav, ker bi pač »zeleni«
dobili v Sloveniji pre-
hudo konkurenco, če bi »plavi«
prišli v Jugoras. »Slovenec«
bi rad še naprej slepomišljal s
svojimi »zelenimi«
in uganjal v Beogradu »ju-
goslovensko«, v Sloveniji pa »samoslovensko«
in klerikalno politiko. S stališča dostojnosti bi bil že skrajni čas, da se že enkrat neha ta dvojni igra. NSZ ima isti splošni in strokovni program, kakor Jugoras, zlasti je vedno stala na stališču narodnega in državnega edinstva, kar je tudi glavno načelo Jugorasa. V današnji splošni zmešnjavi pojmov bi bilo v interesu javnosti samo naravno, da gre skupaj, kar spada skupaj. Zato spadajo »plavi«
v Jugoras, »zeleni«
pa — na dilco. Zavedni delavci pa bodo že poskrbeli, da v Sloveniji niti »plava«
niti »zeleni«
drevesa ne bodo zrastle previsoko.

Banovinska poklicna posvetovalnica. V zmislu zakona o banovinski upravi § 19 je objavil »Službeni list«
naredbo o ustanovitvi poklicne posvetovalnice. Namen posvetovalnice ali posredovalnice je presojanje in svetovanje v poklicnih vprašanjih mladine. Tako za: obiskova-

nje strokovne šole, vaješiške poklice, pomožne delavce, ostale šole in poklice po telesnih in duševnih sposobnostih. Posvetovalnica bo tudi skrbela, da se poklici po potrebi vpoštevajo pri dodeljevanju oseb. Posvetovalnice seveda niso obvezne. Ustanovi se kuratorij v Ljubljani, ki bo vodil posvetovalnico in upravljal sklad za vzdrževanje ustanove.

Miroljubna izjava — Angleški časopis »Sunday Graphic«
je priobčil poročilo svojega dopisnika, da je Hitler v razgovoru poudaril, da je Nemčija za mir in da ne bo izzvala vojne zaradi Čehoslovaške.

Nemčija ne priznava avstrijskih državnih dolgov. V pogajanjih med severno-ameriško in nemško vlado glede ureditve plačil so zastopniki vlade izjavili, da Nemčija ne bo priznala in prevzela v plačilo državnih dolgov bivše avstrijske republike. C. D. V. (Socialist. Republik.)

O nalaganju socialno-zavarovalnih gotovinj v Nemčiji. Z naredbo je nemški režim odredil, koliko gotovine socialno-političnih ustanov se mora nalagati v državnih ali sicer javnih papirjih in obveznicah državnih bank. Po naredbi morajo ti zavodi votirati v te namene 10 odst. vsakoletnega prebitka. Čim doseže naložba

iz sanj. On pa je še nadalje s težavo obračal jezik: — On smatra vse za puntarje in tatove, mojega brata, tebe — in vse, kolikor jih je. Vem, da je moj brat ničvrednejši, a puntar ni! Enostavno — fakkin.

Hipoma se je zganil, kakor da bi ga nekdo od zadaj udaril po zatilniku, zavrtel je z glavo, se odmaknil od mene in držeč se z roko za grlo je hripavo in z naglico rekel:

— To so vse — sami idioti! Vsi, kolikor jih je — i Kuzma, i Dosjekin, i mežnar... Ne zavedajo se, kaj se to pravi, veš! Rečem ti — ne zavedajo se!

Neokretno se je dvignil, se počasi pretegoval in znova zahripel:

— Nekoč ti bom povedal, potrpi... dragi moj, take stvari poznam... sem sam videl... enostavno — pogineš! Verjemi mi. — Ljudje so kakor trava. — r-rez! in so že — pokošeni. Ali pa kakor slana... vzplamtè... in ni jih več! Dim ostane in pepel! Samo oči ti še ostanejo v spominu, — drugega nič!

Pristopil je h konju, držeč v roki puško, kakor sekiro, za cev, in ne da bi me pogledal se je zadržal na žival, ki je zamotala povodce, suval jo je z nogo v trebuh, potem pa se je zavalil v sedlo in je molče odjezdil.

Obsedel sem na pesku, kakor da sem pijan, bilo me je strah in temna otožnost se me je polastila. Nad reko se je začela razprostirati predjutranja meglena koprena, ki se mi je zdela zelena. Za menoj je začelo šumeti in se pripogibati grmovje in iz njega je prilezel moj soimenec in si je otepal ter popravljal kapo. Začuden sem ga gledal in molčal.

— Jaz pa sem — je začel — ležal v grmovju in poslušal. Malo otročje, kaj?

— Čemu pa to?

— Kar tako — je rekel in povsile oči — za vsak slučaj. Posvetovali smo se in tako sklenili... Kdo se pa more nanj zanesti?

Krepko sem mu stisnil desnico, čeprav se mi je zdelo malo smešno.

— Kaj pa bi mogli proti njemu napraviti?

— No, žepni nožič imam! Kričal bi, če bi se kaj zgodilo!

Objel sem ga preko pleč in odšla sva počasi proti vasi.

— Korajžen človek si, Jegor Petrovič! — je zamišljeno rekel moj soimenec in si prizadeval da bi hodil z menoj v korak in mi gledal v obraz. — Jaz si ne bi upal govoriti z njim na samem, da bi ga vrag! Takih se bojim...

Ugajalo mi je, da me je prvi začel tikati in tako se je nekako zgodilo, da sem mu to jutro razodel vse svoje krivuljasto in zanimivo življenje. To se včasih zgodi: nenadoma in nezadržno se ti zahote pripovedovati o sebi, povedati vse, kar si doživel, uvesti drugega človeka v svojo dušo, mu vse pokazati, kar se krije v nji slabega in dobrega. Pri našem delu je to tudi neobhodno potrebno: treba je da tvoj tovariš do kraja ve, kdo si in česa mu je pričakovati od tebe v tem ali onem težkem trenutku življenja. Od tega časa se je najino prijateljstvo okrepilo tako, da sva se tudi v slučajih ob katerih se drugi ljudje običajno sprejo, mirno poravnala.

(Dalje prihodnjič.)

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

16

— Pa moraš ti vse vedeti, kaj kdo misli? — sem ga vprašal.

Važno je zategniti:

— Da-a, kako pa? Seveda moram! In tudi vem vse!

Zdelo se mi je, da govori z velikim naporom. Težko mi je bilo sedeti poleg njega. Vse svoje medle, prežvečene besede je jemal nekako z vrha svoje duše in jih je leno, postranski in nepravilno skladal drugo k drugo. In zdelo se mi je, da je pod vse kar je govoril leglo nekaj črnega, strašnega in da se on boji zaradi v to gmoto in od te bojazni so njegove temne oči tako nepremične in je njegov poraščen obraz tako upadel.

— Kaj veš? — sem glasno in predržno vprašal.

Dvignil je glavo, me pogledal, ozrl se okrog sebe in spregovoril, kakor da bi se mu bledlo:

— Vse, kar mi nalaga služba. Zvedel sem, da je Skornjahovskega gozdarja sin ušel iz pregnanstva. Tista suha učiteljica v Malinkah meša ljudstvu pamet. Pred kratkim je mežnar prišel k meni: »Pazi Semjon! Kuzma Astahov vse zasleduje. Ampak on je nor, ta Kuzma.«

Prav nič se mi ni ljubilo poslušati tega njegovega govorenja, bilo mi je neprijetno in kar nekam sram me je bilo njegovih besed, ki so mu uhajale kakor

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Da ste prej poskrbeli za delavstvo, ne bi bilo »hujšaka««. Nedeljski »Slovenec« (št. 122) je v članku »Črna dolina pod Sv. Planino« med drugim napisal tudi to-le: »... In ko je l. 1890. pri nas nastopila marksistična socialna demokracija, so imeli njeni voditelji hvaležna tla za hujškanje«. Na to »Slovenca« vredno ugotovitev si ga dovoljuje vprašati, kako, da ni »Slovenec« in njegovi katoliški krogi pred prihodom socialdemokratov v Trbovlje napravili pravičnih in znosnih razmer za rudarje? Zakaj jim ni skrajšal delovnega časa? Zakaj ni uvedel socialnega zavarovanja? Zakaj ni gg. pri TPD dopovedal, da morajo po krščanskih načelih do bližnjega bolje plačati svoje rudarje? Saj je imel zato časa celih 36 let, odkar TPD obstoja. Ker nam »Slovenec« na to gotovo ne bo pravilno odgovoril, mu povemo mi iz srca vseh 99 odstotkov samostojno mislečih rudarjev, da so socialni demokrati imeli uspeh radi tega, ker zelodci rudarjev in njihovih družin ne morejo biti siti od samega krščanstva in dajanja podpor, bire in misijonov, temveč le od večjega zaslužka za težko delo, za katerega povišanje so se ravno socialni demokrati najbolj borili. To je resnica o vzroku potrebe prihoda socialistov v Trbovlje. In to resnico poznajo vsi živi ljudje v »Črni dolini pod Sv. Planino«. Zato bo tudi sedanji trud »Slovenca« in njegovih krogih za osvajanje src rudarjev zaman!

Kolesarsko društvo »Zora« v Trbovljah priredi na Binkoštni ponedeljek z začetkom ob 4. uri pop. veliko vrtno veselico na vrtu gostilne g. Zavrašeka v Trbovljah. Pri zabavi sodeluje prvovrstna godba. Prijatelji kolesarskega športa in simpatizerji vlnudno vabljeni, za izvrstno zabavo bo preskrbljeno!

Uspela dramska prireditelj. Dramski odsek »Vzajemnosti« je vprizoril igro »Smuk-Smuk«. Prireditelj je bila res dobro posečena, gledalci pa so tudi prišli vsi na svoj račun. Diletantom gre to poč zahvala za njihovo poštenost in želimo, da se poprimajo dela s še večjo aktivnostjo. Igra se na splošno željo občinstva ponovi dne 16. junija zvečer. Družnost!

Izlet na Mrzlico. »Vzajemnost« priredi na Binkoštno nedeljo, dne 5. maja družinski izlet na Mrzlico. Vabijo se starši, fantje in dekleta, da se tega izleta udeležijo. Vabimo tudi ostala društva »Vzajemnosti« iz Hrastnika, Začurja, Zabukovce, Liboj in vseh ostalih krajev. Družnost!

KAMNIK

Kamniški sodruzi prosijo

Pomagajte nam pri zidanju »Delavskega doma«!

V tukajšnjih industrijskih podjetjih je zaposlenih nad 1500 delavcev. Med vsem delavstvom pa jih je komaj par stotin, ki so zavedni. Ogrorna večina pa še tava v temi. Čaka nas še veliko dela, ako jih bomo hoteli vse privedi v naše vrste. Kulturno delo pa nam je onemogočeno, ker nimamo središča, iz katerega bi se širilo naše delovanje; to središče bi bil »Delavski dom«.

V Kamniku imamo dve kulturni društvi in sicer »Delavsko knjižnico« in delavsko pevsko društvo »Solidarnost«, katero že obstoja 20 let. Vsemu delovanju je glavna ovira pomanjkanje prostorov. Navezani smo na dobro voljo drugih društev, katera imajo svoje domove in dvorane. Večkrat nam je bila odpovedana dvorana tik pred prireditvijo. Zato smo se odločili, zavedni delavci Kamnika in okolice, da postavimo svoj lastni dom. Posrečilo se nam je dobiti potrebno zemljišče pri kolodvoru na najlepšem prostoru v Kamniku, na katerem bi postavili svoj »Delavski dom«. Za zidavo doma samega pa nimamo sredstev, ker naši skromni dohodki so preskromni, da bi iz svojih sredstev postavili dom. Primorani smo se obrniti z vlnudno prošnjo na vsa društva in organizacije, da nas po možnosti podpro, denar naj nakažejo na naslov »Delavska knjižnica« v Kamniku, ček. račun 17.702. — Vsi vi, ki ste gradili domove, se spomnite težav in žrtev, ki ste jih imeli. Podprite nas pri našem delu. Vsi, ki nameravate graditi domove, pomagajte nam, da bomo mi pomagali vam. Raztreseni v malih skupinah smo šibki, toda povezani v celoto, s trdno voljo si medsebojno pomagati, bomo močni — postavili bomo svoje domove in prebudili se v temi tavajoče sotrpine.

Prepričani, da se bodo delavska društva in organizacije potrudile, ugoditi naši prošnji, se že vnaprej zahvalujemo in sodružno pozdravljamo z delavskim pozdravom Družnost!

Kamniški sodruzi.

BOROVNICA

Veselica. »Vzajemnost« priredi dne 5. junija (binkoštna nedelja) na dvorišču gost. Mavec svojo prvo veselico s plesom in prosto zabavo. Godba gramofonskih plošč potom radio prenosa. Začetek ob 3. uri popoldne. Vabimo vse sodruge in prijatelje, tudi iz oddaljenejših krajev, da se ta dan odločijo in pohite v prijazno Borovnico. Nudi se vam lepa prilika, da si ogledate znameniti železniški most v Borovnici, največji v srednji Evropi, ali pa, da napravite izlet v krasni Pekel, najpriljubljenejšo točko Ljubličanov za enodneveni izlet, potem pa se pozabavate na naši veselici in s tem malo gmotno podprte naše mlado društvo. Opozorjamo na izredno ugodno železniško zvezo proti Ljubliani in Zidanemu mostu, isto tako tudi proti Rakeku. Pridite, ne bo vam žal!

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto, nedeljo in ponedeljek ob pol 9. uri zv. (v nedeljo in ponedeljek ob 3. uri pop.) velem film »SKANDAL« z Zarah Leander v gl. vlogi. Med dodatki tudi 800 metrov dolg glasbeni film »Rapsodija« in Paramountov tednik. — Sledi »Trdnjava molka«.

LJUBLJANA

Kočijaži pri nas naglo izumirajo, čeprav se motorizem še ne razvija dovolj hitro. Vendar je slovensko kolarstvo — čeprav kolarji ne izdelujejo več bahatih kočij — pri nas še vedno na visoki stopnji in ima še lepo bodočnost. — Mnogi kolarji zdaj že izdelujejo smuči, nekateri so postali izdelovalci avtomobilskih ogrodič, imajo pa še vedno največ dela z izdelovanjem

kmečkih kolesjev, značilnih slovenskih zapravljenčkov. Ljubljanski in okoliški kolarji so pa tudi mojstri v izdelovanju elegantnih ročnih vozičkov, kakršni so v rabi pri mlekarih samo na bivšem Kranjskem. Kolarstvo je torej pomembna slovenska obrt in na kakšni višini je, se bo izkazalo na pomladanskem Ljubljanskem velesjemu od 4. do 13. junija.

MARIBOR

Mariborsko delavstvo proti draginji

V četrtek, dne 2. junija se je vršil v prostorih ljudske univerze (kino Apolo) dobro obiskan protidraginjski shod mariborskega delavstva. V imenu Strokovne komisije je shod otvoril in vodil s. Bibič. S. Vidovič pa je poročal uvodoma o kongresu Strokovne komisije v Ljubljani ter o podpurnem skladu za stare in onemogle delavce. Nato pa je v enournem referatu orisal današnjo draginjo, vzroke in posledice iste. Bičal je, razmere pri Prizadu ter njega delovanje, ki gre brezpogojno v škodo najširšim plastem našega prebivalstva. Že dejstvo, da stane pšenica na svetovnem trgu za polovico manj kot pa pri nas, daje delovnemu ljudstvu dovolj razloga za upravičeno nezadovoljnost. Omenjal je med drugimi tudi zakon proti odedruštvu in odedruštvu cenam, ki ga naj država

oblast brezpogojno uporablja proti vsem verižnikom in špekulantom. Raznim nerealnim privilegirancem je treba odvzeti možnosti nadaljnega izkoriščanja kmeta in konsumenta. Njihovo delovanje je proti interesom celokupnosti, torej protinacionalno. Nikakor namreč ne gre, da bi pri nas mala grupa akcionarjev na račun ubogega kmeta in konsumenta napravila v enem letu 100 milijonske profite. Država mora ukreniti vse, da se napravi konec takim nezdramim razmeram. Podržavljenje važnih gospodarskih ustanov bi pomenilo »ozdravljenje istih« — vsaj v moralnem pogledu.

Zborovalci so enodušno pritrjevali izvajanjem referenta ter soglasno sprejeli predlagano resolucijo.

Plenarna seja delavskih obratnih zaupnikov

Vsled odsotnosti predsednika KMO je s. Horvat ob 10. uri otvoril plenarno sejo zaupnikov in podal besedo tajniku KMO s. Vidoviču, ki je izčrpno poročal o delovanju KMO od zadnje plenarne seje in sicer o sestankih in zborovanjih posameznih podružnic strokovnih organizacij in o medznih gibanjih raznih strok, kakor o gibanju čevljarjev, ki še ni zaključeno in brivcev, ki je pred zaključkom. Nadalje o medznem gibanju v tovarni »Kovina« na Teznu, kjer si je delavstvo priborilo 10 odst. povišanje mezde, istotako je v medznem gibanju delavstvo pri »Splošni stavbeni družbi na Teznu«. Stavbinci za mariborsko okrožje stojijo že od meseca novembra 1937 v borbi za novo kolektivno pogodbo. Pekovski pomočniki vodijo že eno leto ljut boj za uveljavljenje banske naredbe o omejitvi nočnega dela v pekarnah, ki

se je v mnogih modernih državah že popolno odpravilo.

Kruh, ki je glavna hrana številnih družin, se je silno podražil, istotako moka, meso in vse najnujnejše življenjske potrebščine, ki jih delavec in njegova družina rabijo. Iz tega razloga mora delavec in pa sploh vsakdo, ki občuti to draginjo, podpirati akcijo strokovnih organizacij proti draginji in špekulaciji.

Govorili so ss. Horvat, Petejan, Ulbi in drugi.

S. Vidovič je pozval navzoče, da se naroče vsi na »Delavsko Politiko«, v kateri se bo objavljalo vse, kar se tiče zaupnikov, zlasti pa prireditelj, sej itd., s čemer odpade mučno in tudi drago razpošiljanje osebnih vabil. — S. Kokolj pa je ob koncu zbral za tiskovni sklad.

Proslava Beneševnega rojstnega dne je prošlo nedeljo priredil Češki klub v Narodnem domu v Mariboru s peštrim sporedom ob mnogoštevilni udeležbi članov in drugega občinstva.

Ob priliki velike vseslovenske razstave likovnih umetnikov, ki je prirejena v veliki dvorani »Union« v Mariboru in ki bo odprta do 20. junija, velja za vožnjo v Maribor polovičen popust ob običajnih pogojih.

Strojniki in kurjači! Udeležite se sestanka, ki se vrši v nedeljo, dne 5. junija ob 9. uri v Delavski zbornici. Podano bo poročilo sekcije Ljubljana in Zagreb.

Trgovine bodo odprte v času od 1. junija do 31. avgusta od 15. do 19. ure popoldne.

Kaznjenc je pobežnil. 33letni Alojz Babič, ki bi bil moral odsedeti še tri leta, je pobežnil od dela v nekem vinogradu na Meljskem hribu.

V št. lju v Slovenskih goricah bo na binkoštni ponedeljek proslava 150letnice ustanovitve prve tamošnje ljudske šole.

Papirnica v Ceršaku je morala radi poškodovanja tovarne, ki ga je povzročila narasla Mura, svoj obrat začasno ustaviti. Škoda ima baje pol milijona dinarjev.

Na Mariborskem otoku montirajo nov zvočnik z velikim ojačevalcem za radio prenose, ki bo stal baje 45.000 din. V načrtu so tudi večerni koncerti.

Sam si je zažgal domačijo Anton Pungartnik v Zgornji Kapli, da bi na ta način prišel do zavarovalnice. Pred orožniki pa se je zapletel v protislovja in so ga oddali sodišču.

Združeni gojitelji malih živali vabijo na vrtno veselico, ki se vrši na Binkoštno nedeljo v gostilni Weber (Midlil) na Pobrežju pri Mariboru. Sodeluje Schönherrijeva godba.

CELJE

Kakor čred brez pastirja, tako se godi sedaj delavstvu v tovarni tvrdke A. Westen d. d. Delavstvo je ostalo brez obratnih zaupnikov, odkar so bili izvoljeni zaupniki, naši državljani, leta 1936. Od tujega podjetnika odpuščeni, ker so se borili za zakonite pravice. Šikaniranje je zopet na dnevnem redu. Posebno se repenči nad starimi delavci in delavkami eden, kateri je ob obstoju in pod okriljem organizacije silil vedno v ospredje in po cele ure dopovedoval delavstvu, kako naj se vede proti predelavcem in inženjerjem ter jih učil »nazaj govoriti«. To je delal tako dolgo, dokler ni sam dobil stolček predelavca. Sedaj je pa ta gospod popolnoma drugačen, posebno mu je zrastle greben, odkar ni več v podjetju obratnih zaupnikov. Tiste delavce in delavke, katere je poprej sam »poučeval«, sedaj šikanira. Neko delavko je celo tako dolgo šikaniral in prestaval od dela, ki ga je opravljala že več kakor deset let, k drugemu delu, da je slednja rajše, kakor da bi se bila pustila dalje šikanirati, sama vzela knjižgo. Dotična delavka je vedela za neko triperesno deteljico, ki je vzlic prepovedi na debelo popivala v tovarni, kadar so gospod obratvodja in inženjerji odšli iz tovarne. Čudno se nam zdi, da gospod Westen, ko je zaznal za to zadevo, ni kratkomalo izgnal triperesne deteljice. Mogoče je mnenja, da mu trije taki več koristijo, kakor pa tristo dobrih delavcev, katere je za malenkost vržel na cesto.

Neupravičeno razburjenje v Cinkarni. Radi redukcije v Cinkarni, kjer se sedaj vsled pomanjkanja nevarnosti, da bi izbruhnila svetovna vojna, ugasnili eno peč, se nekateri odpuščeni delavci razburjajo, češ, saj mi smo pri »Sokolu« in smo na ta način prišli v tovarno, kako pa, da nas sedaj odpustijo? Tem delavcem je treba povedati, da je Cinkarna to pot postopala sama, kakor je morala, ker je po kolektivni pogodbi vezana, da ob redukciji odpušča mlajše. Razburjenje torej nikakor ni utemeljeno. Sicer pa naj prizadeti zahtevajo od svojih zaščitnikov, da naj prisilijo na Westna, ki ima vedno dovolj možnosti, da zaposli ljudi, kolikor jih hoče, najmanj pa toliko, kakor jih je Cinkarna odpustila.

Znak dōbe v kavarni. V neki tukajšnji kavarni so morali končno na zahtevo gostov in, da ne bi še naprej brez haska razmetavali denarja, izmenjati zalogo časopisov: kar po par izvodov enega in istega naci-dnevnikar so imeli iz Gradca in Dunaja. Gostje pa so videli, da vsi ti listi trobijo eno in isto in da je torej dovolj, če prečitajo enega. Radi tega so te odviše duplikate odpovedali in naročili to, kar ljudje zahtevajo: demokratične dnevnikar iz Prage ter iz Pariza »Pariser Tageszeitung«, demokratični dnevnik emigrantov. Tudi po drugih mestih bi naj gosti zahtevali takšno »čiščenje«.

PTUJ

Zanimiv uspeh je imela te dni nenadna hišna preiskava pri tukajšnjem proizvajalcu alkoholnih pijač H. V sobi nadebudnega sina so našli veliko olinato sliko Hitlerja. Nadaljnja preiskava pa je spravila na dan tudi velike količine nezatrošarinjenega žgana in likerjev, kateri so bili seveda zaplenjeni. Družina, ki se ima zahvaliti za svojo dobro eksistenco izključno slovenskemu življu (ki pa sedaj vendarle v vedno manjši meri kupuje in zauživa strup), je tip »lojalnega državljana«. V svoji hiši ima embleme druge države, lastni državi pa odteguje kdo ve že kako dolgo predpisane dajatve v obliki trošarine. Sedaj tudi vemo, da se je z denarjem, ki je bil državi zatajen, financiral oni famozni »puč« in da so se kupile s tem denarjem petarde in rajhovske zastave. Pri tej priliki naj še omenimo, da oni velikonočni »puč« nikakor ni smatrali le kot pobalinstvo neodgovornih elementov. Kot takega bi ga sicer radi prikazali tukajšnji pristaši čiste rase, vendar gre za dobro premišljeno in v številnih sejah in tajnih sestankih organizirano akcijo veleizdajniškega značaja, gotovo podprto z navsledi in vednostjo zrelejših ljudi. Naša oblastva, ki imajo sedaj to zadevo v obravnavi, pa pozivamo, da dajo okusiti krivcem vso strogost zakona. Številčno brezpomembna peščica ljudi, ki jim je srce preko meje, nas ne bo ustrahovala. Ti ljudje, ki jim je ob dobrem slovenskem kruhu že preveč zrasel greben, še vedno ne morejo pozabiti onih lepih časov, ko so smeli ob vsaki priliki nezakazvano psovati slovenskega človeka z »Windisches Schwein« in rečeno jim bodi, da se ti časi ne bodo povrnili nikoli več. Tudi si ne bomo brisali solz za njimi, če jo čim preje uberejo čez mejo, r

STUDENCI PRI MARIBORU

I. Delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centrala v Mariboru, podružnica Studenci proslavi letos 10 letnico obstoja podružnice, ki se bo vršila dne 18. in 19. junija 1938. Spored: Dne 18. junija se bo vršila v dvorani »Mraz« v Studencih kolesarska akademija s sodelovanjem centrale in podružnice na Pobrežju. Sodelujejo tudi: Godba železničarskih delavcev in uslužbencev pod vodstvom g. Petrača, Delavsko pevsko društvo »Enakost« Studenci, »Vzajemnost« Studenci in Pobrežje, Godba na fanfare centrale in člani podružnice Studenci. Začetek kulturnega večera je točno ob 20. uri. Vstopnina din 2, 4, 6 in 10. — Dne 19. junija se bo vršila popoldne ob 19. uri na progji Studenci-Rušje Studenci velika jubilejna dirka. Start se bo vršil v štirih skupinah, in sicer seniori do Ruš, juniori do Bištrice, staro moštvo do Limbuša in ženske do križišča in nazaj. — Podružnice naj do 15. junija 1338 prijavijo svoje dirkače predsedniku Avg. Baumanu, Studenci, Kralj Matjaževa ul. 1 v svrhu sestave startne liste. — Dne 19. junija popoldne se bo vršila v gostilni »Mraz« v Studencih velika poletna in jubilejna veselica. Sodeluje Godba železničarskih delavcev in uslužbencev pod vodstvom s. Petrača. — Prosimo vsa bratska društva, naj tega dne ne prirejajo ničesar ter naj se vsa naše proslave udeležijo. Ostale podružnice naše družve obveščamo, da ne bomo razpošiljali nikakih okrožnic in vabil ter naj smatrajo to današnjo objavo za vabilo. Predsednik centrale: Perko Edgar, Predsednik Studenci: Bauman Avgust.

LITIJA

Sredi junija bo obiskal poverjenik Cankarjeve družbe vse dosedanje člane, da obnovijo članstvo. Člani strok, organizacij, Vzajemne »Svobode« ter naročniki »Delavske Politike« so dolžni, da se naroče na knjige, kolikor še niso naročeni.

TEZNO PRI MARIBORU

Dramska predstava. »Vzajemnost« na Teznu vprizori v soboto, dne 4. junija ob pol 2. uri v gostilni Felici Petrovičeve veseloigro »Vozel«. Pridite vsi! Vabi odbor.

Naročnike, posebno zaostankarje pozivamo, da pridejo v nedeljo in ponedeljek, to je 5. in 6. t. m. od 9. do 10. ure, da poravnajo naročnino v Delavski zbornici, ker bomo primorani vsem, ki so v zaostanku več kakor 2 meseca in naročnine te dni ne poravnajo, ustaviti dostavo lista ter naročnino izterjati potom inkasanta. Blagajnik.

Izlet v Kranj. V nedeljo, dne 12. junija t. l. bo izlet v Kranj. Opozorjamo vse delavstvo in nameščence na ugodno priliko, da si ogledajo mesto Kranj, njegove zanimivosti in pa močno razvito tekstilno industrijo. Na ta dan bo v Kranju tudi večja prireditelj tako, da je upati, da bo preskrbljeno tudi za razvedrilo in zabavo. Vožnja stane Din 45 za osebo. Prijave sprejema KMO v Delavski zbornici v Celju. Priglasite se pravočasno, da si zagotovimo sedeže v vlaku. Podrobna navodila slede.

Najlepše in praktično

birmsko darilo

je Wanderer-Chrom dvokolo na ugodna odplačila pri

FRANC LEPOŠA
MARIBOR, Aleksandrova c. 39

Novi milijoni delavcev v Mednarodni strokovni zvezi

19.5 milijonov članov in članic.

Na seji izvršnega odbora Mednarodne strokovne zveze, ki se je vršila od 17. do 21. maja letos v Oslu, je bilo zastopanih 26 evropskih in prekomorskih vrhovnih central, s skoro 20 milijoni članov, ki predstavljajo velikansko organizatorično moč, kakršno so lahko znanomale le nekaj let po končani svetovni vojni. Sredi l. 1937. je bilo organiziranih v svobodnih strokovnih organizacijah 19.425.568 članov, torej še ni presegalo članstva iz l. 1919. do 1921. Ako pa primerjamo povojna leta s sedanjimi razmerami, je razumljivo, da je sedaj izkazana številčna moč organizacij, priključenih MSZ mnogo večjega pomena, kakor pa takrat, ko so štejele organizacije 22 do 23 milijonov članov in je prav za prav vse drlo v organizacije. To dejstvo je tem presenetljiveje, ako pomislimo, da je MSZ izgubila v letih težkega boja, odkar si je fašizem podredil države, kakor so: Nemčija, Avstrija in Italija. Strokovne organizacije so imele 1921 samo v teh deželah več kakor 10 in pol milijona članov. Ko

je bila svoboda organizacije v teh deželah odpravljena in strokovne organizacije razbite, je MSZ izgubila skupno nad 5 in pol milijona članov! Danes niso le te težke izgube izravane, nasprotno, strokovni pokret v posameznih deželah se je začel razvijati in se povzpel izredno visoko tam, kjer se dolga leta sploh ni mogel uveljaviti. Današnje naraščanje števila organizirane delavstva je predvsem posledica pametnega ukrepa MSZ in njene uspešne politike, ki si je postavila za princip: združitev vseh internacionalnih strokovnih pokretov. Sadovi dolgoletnega truda dozorevajo in je pričakovati, da se bodo v doglednem času priključile MSZ vrhovne centrale, ki ji še niso priključene, predvsem prekomorske. V poročilu tajništva MSZ je med drugim povedano tudi to-le: Od še ne priključenih vrhovnih central raznih držav k MSZ so se po londonskem kongresu 1936, kjer sta se priključili Norveška in Meksiko, priključile na seji MSZ v Varšavi tudi ameriške strokovne orga-

nizacije, ki štejejo nad 3 milijone članov. Dočim je štela MSZ koncem l. 1936. okoli 13 milijonov, ima MSZ koncem l. 1937. okoli 19 in pol milijona članov. Ta izredno pomemben porast članstva MSZ je posledica splošnega porastka strokovnih organizacij v vseh državah. Ta številčna primerjava pove, da je štela l. 1929. MSZ vsega skupaj okoli 13.730.326 članov, od katerih jih je odpadlo 6.1 milijona samo na Nemčijo in Avstrijo. Ob koncu l. 1937. pa ima napram 7.6 milijona članom (brez Nemčije in Avstrije), kolikor jih je štela MSZ v času največje konjunktore l. 1929 — 16 milijonov organiziranih delavcev (ne všteti članstva novo priključenih central). Torej je res, da so zapadne strokovne organizacije v vseh državah silno porasle.

STORE

K mezdemu gibanju v železarni

Delavstvo železarne in rudnika je bilo že od lanskega leta oktobra v mezdemu gibanju. Podjetje se je krčevito branilo zvišati mezde, čeravno je delavstvo upravičeno zahtevalo poviške, ker ima podjetje najboljšo konjunkturo, kakršne po vojni sploh še ni imelo. Plače pa so tako mizerne, da dosega povprečni zaslužek komaj Din 36 na delavca in štih.

Ker podjetje ni hotelo zvišati primerno z nastopajočo dražinjo tudi prejemkov delavstva, so se delavske organizacije obrnile na merodajno oblast, da se glede mezdnege spora sestavi razsodišče z zastopniki delavstva in zastopniki podjetja. Razsodišče se je res sestalo dvakrat in to zadnjič dne 30. maja t. l. in še to po dolgem zavlačevanju. Na razpravi sami je pa izgledalo, kakor da bi bili delavski zastopniki na zatožni klopi; zelo glasni so pa bili zastopniki podjetja. Da so razsodbe in sklepi razsodišča tako klaverno izpadli za delavstvo, nočemo iskati krivca nikjer, povdariti pa hočemo, da je delavstvo že pri tem prvem poizkusu, izravnati mezdni spor z uporabo uredbe o minimalnih mezdah in razsodišč, zanimivo je tudi, kako so cene življenjskim potrebščinam v tovarniškem konzumu skakale po potrebi gori in doli. Konstatirati je treba, da si delavstvo ni upalo izročiti merodajnim fakterjem nabavnih knjižic tovarniškega konzuma, ker se je balo, da bi se jih potem šikaniralo ali celo odpuščilo od dela. Celo s knjižice, ki bi naj bila kot dokaz za cene pred razsodiščem, je dotičnik, ki mu pripada, odtrgal ime in s tem tudi kolek. In zato je dotičniku, ki je predložil takšno invalidno knjižico dr. Gollu, kot zastopnik Zveze industrijcev in predsednik razsodišča pokaral.

S tem smo opisali samo majhen del naše socialne politike. Delavstvo v Štorah pa naj razmišlja o gornjem in bo kaj kmalu prišlo do prepričanja, da dokler si ne bo izgradilo svoje obrambne postojanke, strokovne organizacije, tako dolgo si tudi svojih upravičenih zahtev ne bo moglo priboriti.

Bolgarija se emancipira

Bolgarija je na Balkanu imela vedno svojo politiko. Ni se pridružila mali antanti in tudi za balkansko zvezo ni imela pravega navdušenja. V svojem gospodarskem položaju je pa pričela iskati zveze in trg zlasti v Angliji, Franciji in Zedinjenih državah ter drugod, ker se ji je zdelo, da je preveč odvisna od Nemčije, ki ji ne more nuditi primerne materialne opore. Kakor kaže, Bolgarija opusti svojo dose-danjo zunanjo politiko z ozirom na svoj gospodarski položaj.

Knez Lichtenstein in bele nogavice. Na južnem Moravskem ima nek nemški knez Lichtenstein obsežna veleposestva, na katerih je zaposlenih mnogo nemških uradnikov, ki jim seve ni vseč demokratična Čehoslovaška. Zato že tudi sedaj nosijo bele nogavice, ki so tudi na Češkem znak hitlerjancev. Delavci na teh veleposestvih, ki so seve rdeči,

so se pa razburjali radi tega izzivanja z belimi nogavicami in tako je knez Lichtenstein na zahtevo delavstva odločno prepovedal nadalje nositi bele nogavice. Kdor bo še vseeno izzival z belimi nogavicami, bo takoj odpuščen, brez odpovedi. Kako dolgo bodo pa še pri nas nemški bogataši nemoteno izzivali po mestih in trgih severne meje?

Delavski pravni svetovalec

Ali lahko plačujem dolg na obroke? (Laško)

Četudi ste napravljala svoj dolg za živila pri trgovcu mesečno na knjižo, Vas vendarle lahko trgovec ali prevzemnik njegove terjatve terja za takojšnje plačilo celega dolga iz l. 1932 in za poznejšega, če je dolga že iztožen in celo vknjižen. Le če bi se bila Vi pri nakupovanju dogovorila s trgovcem za mesečno odplačevanje, bi se lahko branila sedaj pred takojšnjim celim plačilom. Sami si odloga ne morete napraviti brez privolitve trgovca.

Izterjevanje kuluka (Mojstrana)

Vprašanje: Občina izterjuje od mene kuluk in sicer za 4 dni za tekoče leto ter za 6 dni za pretekla leta. Ali ni moja obveznost za pretekla leta že zastarela? Odgovor: Pravica izterjavati kuluk zastara v petih letih kot pri drugih davčninah, če je bil kuluk že odmerjen, zastaralni rok pa se prekine in prične teči znova z vsakim pozivom ali izvršbo.

Renta iz Nemčije (Petrovče)

Vprašanje: Moj oče, ki se je ponesrečil na Westfalskem, je prejemal rento iz Nemčije do leta 1935, ko mu je bila renta ukinjena, češ, da njegova delanezmožnost ne dosega zakonitega odstotka. Sedaj so zdravniki pri nas ugotovili, da se mu je zdravstveno stanje poslabšalo, toliko, da je 30 odst. invalid, vendar mu v Nemčiji kljub temu nočejo vnovič priznati rente. Kaj naj ukrene? Odgovor: Od pristojne bratovske skladišnice v Nemčiji je gotovo prejel kak odlok o ponovni ustavitvi rente, odnosno ga še bo prejel. Zoper odlok naj se pritoži v roku, ki je na njem naveden.

Spričevalo »radi vednega bolovanja« (Teharje)

Službodavec ne sme v izpričevalo niti s črkami napisati, niti z znaki označiti, kar bi oteževalo uslužbencu sprejem v drugo službo. Vpis, da ste bili odpuščeni »radi vednega bolovanja«, je torej nedopusten in lahko zahtevate drugo izpričevalo in odškodnino. Radi odpusta brez odpovedi bi vam sicer moral delodajalec plačati za 14 dni, toda takšno mezdo je treba iztožiti v 6 mesecih. Odpuščeni ste bili 23. 9. 1937 in ste torej šestmesečni rok že zamudili. Radi izpričevala še lahko tožite pri sodišču. Če bi prišli minulo nedeljo na predavanje v bližnje Štore, bi lahko dobili tam še natančnejši poduk, pa Vas tam nismo videli.

Rudar toži rudarja (Mežiška dolina) Vaš brat, ki je rudar pri mežiškem rudniku, si naj sam naroči »Delavsko Politiko« in bo potem dobil takoj odgovor v zadevi njegove tožbe. Mi imamo na tisoč slabše plačanih rudarjev in drugih delavcev, ki si sami plačujejo »Delavsko Politiko« in bo torej tudi Vaš brat lahko utrpel to skromno naročnino 10 din za trikratno izdajo tedensko, posebno, če še hoče imeti poduk od našega svetovalca. Gotovo ste tudi Vi tega prepričanja in Vas prosimo, da tako podučite svojega brata.

Nezgodja v rudniku (Ložnica) Vprašanje: V rudniku, kjer sem delal, mi je odtrgala prst na roki. Kako visoka renta mi pripada po zakonu? Odgovor: Zdravniki bodo ugotovili, s kakim odstotkom ste radi navedene nezgode delanezmožni in vam bo potem bratovska skladišnica priznala rento z ozirom na ugotovljeni odstotek delanezmožnosti in pa z ozirom na Vašo zavarovano mezdo.

Priporočase

GOSTILNA PRI IVANU

Ljubljana - Aleksandrova 5

(na dvorišču)

Dnevno sveža topla in mrzla jedila. Čevapčiči, ražnjiči. Točijo se pristna štajerska, dolensjska in dalmatinska vina. Vsaki dan sveže pivo.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko na Jesenicah

vabi na temelju §§ 26 in 33 svojih pravil na redna članska zborovanja in na redni občni zbor zadruge.

Redna članska zborovanja se bodo vršila po § 23 zadr. pravil za posamezna oddajališča kakor sledi:
Sava: v četrtek, dne 23. junija t. l. ob 7. uri zvečer v veliki dvorani Delavskega doma na Savi.
Jesenice: v torek, dne 21. junija t. l. ob 7. uri zvečer istotam.

Koroška Bela: v sredo, dne 22. junija t. l. ob 7. uri zvečer v zadrudni gostilni pri Konjiču.
Borovlje-Javornik: v petek, dne 24. junija ob 7. uri zvečer v zadrudni gostilni pri Konjiču.
Mojstrana: v nedeljo, dne 26. junija t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih hotela Rabič v Mojstrani.
Dobrava: v ponedeljek, dne 20. junija t. l. ob 7. uri zvečer v prostorih, ki jih določi krajevni odbor.

Gorje: v nedeljo, dne 19. junija t. l. ob 3. uri pop. v prostorih Zadrudnega doma v Gorjah.
Dnevni red teh zborovanj je sledeč:

- 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika krajevnega odbora.
- 2. Poročilo zastopnikov osrednjega vodstva zadruge.
- 3. Volitev krajevnega odbora in delegatov za občni zbor.
- 4. Predlogi, raznoterosti in slučajnosti.

REDNI OBČNI ZBOR

se pa vrši v nedeljo, dne 3. julija t. l. ob 3. uri pop. v veliki dvorani Delavskega doma na Savi s sledečim dnevnim redom:

- 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
- 2. Poročilo načelstva o delu v letu 1937. in predložitev računskega zaključka za poslovno leto 1937.
- 3. Poročilo nadzorstva in odobritev računskega zaključka ter k njemu spadajočih predlogov nadzorstva.
- 4. Nadomestna volitev v načelstvo.

Za birmance specialne frizure, trajne kodre

Vo d n a ondulacija

Izvolite si ogledati naše izložbe. Zmerne cene!

Salon Knez - Maribor

Sredna ulica 9 (Palača OUZD)

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisli: „Anos“, Maribor, Orožnova 6.

Za birmo bele nogavice, iz lastne pletarne, od Din 2-50 naprej, sandale, ročno izdelane, od Din 16- naprej, venčke, pajčolane, kroje po meri, ažufranje, entanje, gombe prešanje, predtiskanje najcenejše pri

„Luna“, samo Glavni trg 24

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 13

Priporoča predmete za potovanje, za šole, za birme itd.

Ali poznate naše binškošne cene za čevlje?

Otroški rjavi, nizki	Din 16 ⁻	Fantovski, rjavi in črni, nizki	Din 66 ⁻
Otroški, lakasti, nizki	„ 24 ⁻	Damski, rjavi in črni, z usnje-nimi podplati	„ 68 ⁻
Otroški beli, birmanski	„ 53 ⁻	Moški, rjavi in črni, nizki, z usnjenimi podplati	„ 78 ⁻

ANT. KRISPER - LJUBLJANA

Mestni trg 26 - Stritarjeva ulica 1-3

- 5. Nadomestna volitev v nadzorstvo.
- 6. Sklepanje o predlogih in razno.

Opomba: Če bi občni izbor ne bil sklepčen, se vrši 14 dni kasneje ob istem času in na istem kraju drugi občni izbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih pooblaščenecv.

Po § 23 pravil tvorijo vsi člani, ki stanujejo v območju enega oddajališča, člansko zborovanje dotičnega oddajališča. Vsako člansko zborovanje je sklepčno, če je navzoča vsaj polovica zadrudnikov, ki v tem oddajališču redno kupujejo, ali pa so drugače redni in polnopravni člani zadruge. Če ob določeni uri ni navzoče za sklepčnost potrebno število zadrudnikov, se vrši pol ure kasneje novo člansko zborovanje, ki je sklepčno brez ozira na število navzočih. S tem je to drugo člansko zborovanje že objavljeno.

Po § 24 izvršujejo svoje pravice na občnem zboru preko svojih pooblaščenecv (delegatov), ki jih izvolijo članska zborovanja vsakega oddajališča za občni zbor od vsakih načetih 25 kupujočih ali polnopravnih članov po enega.

Jesenice, dne 1. junija 1938. Nadzorstvo.

OBJAVA.

Podpisani zadrugi je ministrstvo za kmetijstvo z odlokom št. 81.444/V/37 z dne 19. februarja 1938, na osnovi uredbe o zaščiti kmetijskih kreditnih zadrug z dne 23. 11. 1934 in uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov z dne 23. 12. 1934 dovolilo:

- 1. Odlog plačil za 6 let od 19. februarja 1938 dalje; odlog velja za njene dolgove, nastale pred 19. februarjem 1938;
 - 2. obrestna mera za stare vloge se odreja na 2 odst. bruto, računajoč od 26. 10. 1937 dalje.
- Štajerska hranilnica in posojilnica, r. z. z o. z. v Mariboru, dne 30. maja 1938.

Preselitveno naznanilo!

Cenjenim strankam in ostalemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem se preselil iz dosedanjih prostorov na Glavnem trgu 14, na

Aleksandrovo cesto 59 nasproti novega carinskega poslojpa.

Zahvaljujem se za dosedanjo naklonjenost ter se še nadalje priporočam

Slavan Ribarič

galanterija, pletenine, papir

Aleksandrova cesta šte. 59

B. RANGUS - KRANJ

zlatar in juvelir

Sodni cenilec

Velika zaloga zlatnine, ur, jedilnega orodja, kristala, optike itd. Zahtevajte brezplačni cenik!